

Christer Ljungqvist

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
Rättssekretariatet
103 33 STOCKHOLM

Promemorian Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning

ISP välkomnar att det i förslaget klargörs att signalspaning bl.a. får ske i syfte att kartlägga utveckling och spridning av massförstörelsevapen, krigsmateriel och produkter som avses i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd. Vidare har ISP inga erinringar mot att integritetsskyddet förstärks. Däremot är ISP starkt kritisk till förslaget vad gäller begränsningen av inriktande myndigheter.

Sverige är medlem i ett flertal exportkontrollarrangemang (NSG, MTCR, AG, WA) och är part till kemvapenkonventionen. Samtliga ovan nämnda regimer har som uppgift att hindra spridning av massförstörelsevapen och hindra sådan spridning av konventionella vapen och produkter med dubbla användningsområden som kan ha militärt destabiliserande verkan och hota internationell fred och säkerhet.

ISP är som ansvarig exportkontrollmyndighet den statliga myndighet som har att beakta de förpliktelser och åtaganden som Sverige accepterat som medlem i dessa exportkontrollarrangemang och genom att ha ratificerat kemvapenkonventionen. För att kunna fullgöra denna uppgift är ISP i trängande behov av underrättelser från de myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet, dvs. här Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt (FRA).

Det är enligt 1 § lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet regeringen som ska bestämma försvarsunderrättelseverksamhetens inriktning och inom ramen för denna inriktning får de myndigheter som regeringen bestämmer ange en närmare inriktning av verksamheten.

För att få till stånd en så effektiv exportkontroll som möjlighet är det nödvändigt att den uppdragsgivande myndigheten, i vårt fall ISP, ges möjlighet att inom den ram som regeringen fastställt närmare inrikta verksamheten mot företeelser eller förhållanden som är relevanta med avseende på de ändamål för vilka försvarsunderrättelseverksamhet får bedrivas. Enligt nuvarande lydelse av lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ges denna möjlighet. Ändringsförslaget innebär att denna möjlighet tas bort vid signalspaning och att endast regeringen, Regeringskansliet och Försvarsmakten ges rätt att inrikta signalspaningen. Detta skulle allvarligt skada ISP:s möjlighet att lösa sina uppgifter på ett effektivt sätt.

Ett av ändamålen för vilket signalspaning får ske är att kartlägga utveckling och spridning av massförstörelsevapen, krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. ISP konstaterar att spridning av massförstörelsevapen anses utgöra ett av de största hoten mot den globala säkerheten. Detta framhålls även i årets utrikesdeklaration av vilken bl.a. följer att ”Risken för fortsatt spridning av massförstörelsevapen är alltjämt ett av de allvarligaste säkerhetspolitiska hoten som världen står inför. Därför måste det internationella arbetet intensifieras i syfte att upprätthålla och stärka icke-spridningsregimen”. Mot bakgrund av detta är det anmärkningsvärt att sänka ambitionsnivån i icke-spridningsarbetet genom att beröva ISP möjlighet att inrikta signalspaningen för att erhålla så relevant information som möjlighet för att kunna lösa sina uppgifter. Härutöver bör även hållas i åtanke att försämringarna av förutsättningarna att bedriva verksamheten effektivt även kommer att få återverkningar på Sveriges möjligheter att vara en förtroendefull aktör i det internationella samfundets kamp mot utveckling och spridning av massförstörelsevapen. Detta kan i sin tur förväntas påverka svensk utrikes- och säkerhetspolitik på ett negativt sätt.

Ett annat av förslagen är att det är signalspaningsmyndigheten (FRA) som ska ansöka om tillstånd hos den föreslagna Försvarsunderrättelsesdomstolen. Denna ordning finner ISP inte stå i överensstämmelse med svensk förvaltningstradition då det är den ansvariga myndigheten för en viss verksamhet som traditionellt åläggs att säkerställa att nödvändiga tillstånd är på plats. Att som i förslaget lägga ansvaret på signalspaningsmyndigheten att ansöka om tillstånd hos domstolen och inte den inriktande myndigheten skapar enligt ISP onödig byråkrati såväl som en risk för att missförstånd uppstår om vad domstolen ska ta ställning till. Att den inriktande myndigheten utformar ansökan i samråd med signalspaningsmyndigheten anser ISP vara en mer lämplig modell.

Slutligen konstaterar ISP att en konsekvens av förslaget är att den myndighets-samverkan som idag är en central förutsättning för ett effektivt arbete mot spridning av massförstörelsevapen kommer att försvåras.

I detta ärende har generaldirektören Andreas Ekman beslutat. Christer Ljungqvist har varit föredragande.

Andreas Ekman
Generaldirektör

Christer Ljungqvist